

СТАНОВИЩЕ

от проф. Иван Иванов, дм,

Катедра по педиатрия „Проф. Иван Андреев“, МФ, МУ-Пловдив

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
в професионално направление 7.1. Медицина, докторска програма по педиатрия

Автор: д-р Живка Емилова Чуперкова

Форма на докторантурата: редовна подготовка, зачислена със заповед № Р-109-25/
30.01.2020

Катедра: Педиатрия, МФ, МУ-Варна

Тема: Качество на живот и коморбидност при деца с епилепсия

Научни ръководители: проф. Миглена Димитрова Георгиева, дм, К-ра по педиатрия, МФ, МУ-Варна, и проф. Венета Сашова Божинова-Чамова, дм, К-ра по неврология, МФ, МУ-София

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представен е пълен комплект материали на електронен носител.

Д-р Чуперкова завършва медицина в МУ-Варна през 2013 г., през 2018 г. придобива специалност по педиатрия, а през 2021 г. – по детска неврология. От 2014 г. е част от лекарския състав на Втора детска клиника ма УМБАЛ „Света Марина“, Варна, а от 2018 г. е и асистент по педиатрия в Катедра по педиатрия на МУ-Варна. Има 6 публикации и 13 участия в научни форуми. Член е на БПА и Българско дружество по детска неврология, психиатрия и психология на развитието. Владее английски и немски език.

2. Актуалност на тематиката

Епилепсията засяга 0,5 – 1% от всички деца и е най-честото хронично неврологично заболяване в детска възраст. Честотата ѝ нараства с влошаване на социално-икономическия статус. Овладяването на пристъпите, нежеланите лекарствени реакции от антиконвулсантите, стигматизацията и хиперпротекцията, както и коморбидността са ключови фактори, определящи качеството на живот на децата с епилепсия. Успехите в съвременното мултимодално лечение на епилепсията и някои коморбидности, като церебрална парализа, поведенчески, комуникативни и сензорни нарушения, правят настоящата дисертация актуална и важна за страната и за света.

3. Познаване на проблема

Литературният обзор е в обем от 40 страници и основан върху 304 източника, от които 17 на български. Д-р Чуперкова подробно представя съвременни данни относно епидемиологията и класификацията на епилепсията, коморбидностите ѝ с церебрална парализа, главоболие, вродени аномалии на ЦНС, хидроцефалия, мозъчни тумори, нарушения

на съня, когнитивни дефицити, разстройство от аутистичния спектър, синдром на дефицит на внимание и хиперактивност, умствена изостаналост, депресия и тревожност, поведенчески нарушения. Особено важната за клиниката връзка между епилепсия и главоболие е изложена пространно и многопластово. Представени са и съчетанията на епилепсия със заболявания на различните системи на човешкия организъм. Втората част от обзора е фокусирана върху качеството на живот, свързано със здравето и методите за оценка. Подробно е представен преведения и адаптиран от д-р Чуперкова и екип въпросник KINDL. Високо оценявам систематичния подход и широтата при създаване на обзора.

Въз основа на обзора и липсата на данни за българската популация д-р Чуперкова извежда целта на дисертацията - да се проведе проучване на коморбидността при пациенти в детска възраст с епилепсия и да се оцени влиянието ѝ върху качеството им на живот, като се идентифицират потенциални взаимовръзки и причинно-следствени отношения.

4. Методика на изследването

Изследвани са общо 200 лица – 100 пациенти в детска възраст с епилепсия и по един техен родител. Те са изследвани през периода 2021-2023 г. чрез попълване на анкетна карта в рамките на проучването (родители) и чрез въпросника KINDL^R (деца и родители). Пациентите са разпределени в три възрастови групи, които са съобразени с версиите на горепосочения въпросник. Изследвани са антропометрични данни, сърдечна честота, артериално налягане и неврологичен статус, лабораторни, електрофизиологични (ЕЕГ) и образни изследвания. Проучването е проведено в детските клиники на УМБАЛ „Света Марина“ - гр. Варна, ДКЦ „Света Марина“ - гр. Варна и Медицински център „Д-р Антонов“ ЕООД – гр. Петрич. Одобreno е от Комисията по етика на научните изследвания (КЕНИ) на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна. Данните са анализирани статистически със съвременни методи на дескриптивен, корелационен и регресионен анализ. Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Д-р Чуперкова установява коморбидност при 60 от пациентите в контингента. От тях при 39 са открити неврологични, при 41 – психични и при 34 – соматични заболявания, като част от пациентите са с повече от едно заболяване.

Най-високо от децата без коморбидност е оценена сферата „Физическо благополучие“, а от родителите им – „Приятели“. Най-ниски са оценките за „Училище“. Най-високо от децата с коморбидност е оценена сферата „Емоционално благополучие“, а от родителите – „Семейство“. Най-ниски са оценките за „Самочувствие“.

По-високото качество на живот, според отговорите на децата, е в най-висока по степен корелация с по-малък брой на придружаващите заболявания, липса на психични заболявания и по-добра оценка за моментното здравословно състояние, а според родителите – с оценката на здравословното състояние на детето към момента, с по-малък брой на придружаващите заболявания и с оценката на здравословното състояние по принцип.

Установява положителна корелация на качеството на живот с възрастта на майката при раждането, образованието на бащата, наличието на целенасочени игрови занимания, редовно посещение на училище и висок успех, липса на други заболявания, нормални образни и ЕЕГ

изследвания и други променливи. Чрез регресионен анализ е изчислена относителната тежест на всяка променлива за определяне на качеството на живот, като процентът вариация в качеството на живот, който всяка променлива определя, е между 4 и 13%. Нарастването на броя придружаващи заболявания води до понижаване на оценките на качеството на живот.

Приемам приносите, представени в дисертацията. Високо оценявам въвеждането въпросника KINDL като важен инструмент за бъдещи изследвания, включващи качеството на живот, в страната. Методиката на настоящото е приложима и към други заболявания в детска възраст.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Д-р Чуперкова представя две публикации и два доклада във връзка с дисертацията, с което отговаря на изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна. От представените материали е видно, че дисертацията е лично дело на докторанта.

Нямам критични бележки.

7. Автореферат

Авторефератът отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Приемам, че дисертационният труд *съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

Дисертационният труд показва, че докторантката д-р Живка Емилова Чуперкова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност педиатрия и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'доктор' на -р Живка Емилова Чуперкова в докторска програма по педиатрия.

Заличено на основание чл. 5,
§1, 6. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

18.5.2024 г.

Изготвил становището:

проф. Иван Иванов, дм

Проф. д-р Иван Ст. Иванов
педиатър, детски невролог
УИН 1700001626